

Esztergomi Lapok.

SZERKESZTŐSÉG:

SZÉCHENYI-TÉR (SZERENCSES-féle HAZ.)

HOVA A LAP SZELLEMI ÉS ANYAGI RÉSZÉT
— ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK. —

— KEZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA. —

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre — — — — 12 K. Fél évre — — — — 6 K.
Negyed évre — — — — 3 K. o. EGYES SZÁM ÁRA 12 FILLÉR.

KIADÓHIVATAL:

(SZÉCHENYI-TÉR SZERENCSES-féle HAZ.)
HOVA AZ ELŐFIZETÉSI PÉNZEK KÜLDENDŐK.

HIRDETÉSEK

ÉS NYILTTÉRI KÖZLEMÉNYEK A KIADÓHIVATALBAN
VÉTELTÉK FEL.

Lesz-e új vágóhid?

Mi az előnye? — Tavasszal építik.

Régóta sinyli Esztergom város közönsége egy modern vágóhidnak hiányát, de természetesen folytonos óhajta tárgya volt az az érdekelt szakiparosok részéről is.

A közeli időben egy új vágóhid felépítésének terve lépett előtérbe s amint tudjuk, a szerzett tapasztalatoknak felhasználásával az építési tervek el is készültek. Közben megjelent a földművelésügyi miniszternek a húsvizsgálat országos rendezése érdekében kiadott körrendelete, amely — minthogy ott, ahol alkalmas vágóhid nincsen, olyat építeni rendel — az ügyet actualissá tette.

A modern vágóhid életszükséglete ma már minden városnak, mert a közegészség abban egyik leghatalmasabb támaszát találja s ha tudjuk, hogy a már említett országos körrendelet végleg kizárja azt, hogy a közfogyasztásra szánt állatok vágóhidon kívül vágassanak, már megtaláltuk a miniszteri rendelkezésnek fő rugóját: az egészség védelmét célzó törekvést.

Mert lássuk csak, hogy is volt eddig? Úgy, hogy a közvágóhidon még alig pár évvel ezelőtt egyedül szarvasmarha vágás gyakoroltatott, míg a kisebb állatokat, melyeknek a borjúk, birkák, kecskék és sertések, a mészárosok és hentesek otthon vághatták. Később a sertés kivételével minden kisebb állat vágása a közvágóhidra tereltetett s már abban is haladást láttunk, mert bizonyosak lehetünk abban, hogy közfogyasztás céljára élő és levágott állapotban megvizsgált állatok kerülnek. Amíg ilyen rend nem volt, bizony nem lehetetlen, hogy sok olyan állat husa került forgalomba, amely egyenesen veszélyes volt az ember egészségére és ma sem lehetünk egészen biztosak arról — bár az állatorvosi szolgálat dicséretesen lelkiismeretes — hogy csupa lelketlen üzérkedésből valamelyik otthon vágó hentes nem ad-e el nekünk veszélyt hozó húsneműt.

Van a modern vágóhidnak számos, nagy előnye. Első sorban is állandóan s könnyen tisztán tartható, másodszor a vágó- és feldolgozó iparosoknak teljes kényelmet nyújt, harmadszor mesterséges hűtőkészülékével és jégverem tartásának kényszerétől, negyedszer a vele kapcsolatos jéggyár abszolút egészséges

jeget állít elő, tehát a jéggel történt eddigi fertőzések lehetősége ki van zárva s emellett a jéggyár biztos jövedelmet hoz az üzem javára.

Ami már most az Esztergomban építendő vágóhid költségeit illeti, a pénzügyi bizottságnak f. évi nov. 30-án tartott üléséből folyólag jelezhetjük, hogy a terv 170.000 koronából kikerül. Ez az összeg természetesen kölcsönvétel útján biztosítható és a kölcsönt az évi 30.000 koronán felül eső jövedelem törleszthetné.

Voltaképpen tehát egy új terhes beruházásról van szó, ámde hogyha számításba vesszük azokat az előnyöket, amelyeket a modern vágóhid az egészségügy érdekében nyújt, a kérdés olyan komoly, hogy elodázni egyáltalán nem szabad. E részben a város hatósága most már a lehető leggyorsabban intézkedik és ha a dolognak pénzügyi részénél akadályok nem merülnek fel, bizonyos, hogy az új vágóhid építését tavasszal meg is kezdenek.

Nem kell vízvezeték!

Jó a vert kut is.

Le a közönséges kutakkal!

A városnak vízzel való ellátása régen szükségessé vált közkövetelmény lévén, most, amikor a kérdés a városházán ismételt tárgyalás alá vétetett, érdemes, ezzel a kérdéssel behatóbban foglalkozni.

A legelső dolog e tekintetben tisztába jönni azzal: Kell-e a vízvezeték, vagy sem? Nézetünk szerint kell. Okvetlen szükséges, mert városunk talaja — a nagyobb mélységből fakadó hévizeket ide nem értve — jelenleg általában fertőzött vizet szolgáltat, amire megdönthetetlen bizonyosság a folytonos epidémia. Állandó vendégünk a tifusz, a himlők különböző nemei, a dypteritis és a vörheny. És hogyha ezen bajok okozójául a kutvizeket felemlítjük, mitsem nagyítunk. Különösen veszedelmesek a Duna mentében levő földbe ásott kutak vizei. Ennek oka az, hogy a város azon része hordalék és töltelék talajon épült, az altalaj pedig sívó homok, amely jól vezeti a folyam vizét s nem lehetetlen, hogy a kis Dunának fertőzött vize így kerül a kutba, azután fogyasztásra. Másik oka természetesen az, hogy a töltött talaj nagy

mennyiségű, folyton bomló szerves anyagot tartalmaz, aminek következtében az is fertőzötté válik.

Ily körülmények között meg kell állapítanunk, hogy Esztergom város területén csak három esetben élvezhetünk jó és egészséges ivóvizet, nevezetesen, hogyha a hegyi forrásokból szerezzük azt, vagy a hévizeket vesszük igénybe s végül, hogyha vert kutakat létesítünk. A vízvezetéknek első módja költséges és nehéz, a második módja a hozzáférhetőség szempontjából esik mérlegbe, így tehát az utolsó mód az, amelyet a vízmizeria megoldására eddig alkalmasnak találtunk. A negyedik mód a mesterséges vízbeszerzés: T. i. a vízvezeték létesítése. Ez bizonyosan alkalmas, mert elérhető vele az a cél, hogy általában egészséges vizet szolgáltatható közfogyasztásra, ámde bizonyos az is, hogy ez a mód a legdrágább . . .

Hiszen jó! Az egészség fentartása érdekében semmi féle áldozattól nem szabad visszariadni, ámde kérdés, hogy amennyiben a város szegény és mitsem kockáztathat, nem volna-e helyes egy másik móddal megpróbálkozni? Meg is mondjuk, hogy mivel. Vert kutakkal. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy amely udvaron vert kut volt és van ott a házban nem volt epidémia s ha mégis akadt, úgy annak okozója nem a kut vize hanem egyéb más volt.

De nekünk nemesak azért kell a közönséget a vízvezeték ellen — nyíltan kimondva — hangolnunk, hogy más mód is áll rendelkezésre, hanem azért is, mert a mi anyagiakban szegény városunkat belekergetni egy újabb áldozatba egyszerűen nem tartjuk megengedhetőnek.

Épen ezen szempontból a következőket ajánljuk:

— Alkosson a város közönsége egy, szabályrendeletet a köz- és magánkutakra vonatkozólag s mondja ki abban, hogy:

1. magánember a saját udvarában az ott létező ásott kutat 6 hónap alatt betömetni tartozik:

2. a város területén csak vert kutak létesítése engedtetik meg s ez is csak úgy, hogy azt, vajon a kut kavics ágyba mélyített-e, a város mérnökének előzetesen meg kell állapítania:

3. a város a talajba mélyített közkutakat 6 hónap alatt szintén beszüntetni és helyettük vert kutakat tartozik létesíteni.

Ha egy ilyen rendelkezés végrehajtatik, rendben lesz a vízkérdés a nélkül, hogy a várost 350.000—400.000 koronás újabb teherviselésére kényszerítsen!

Probatum est!

Ipsylauty.

TÁRCA.

Két asszony.

Két asszony beszélgetett a városligetben. Egymás közt voltak, nemesak testileg, hanem lelkiileg is. Ami azt jelenti, hogy lelkük legtökéletesebb gondolatát is meggyónták egymásnak.

Beszélgetésüket nem zavarta senki. A sétálók ugyan erősen megnézték a két szép asszonyt. Lábkukánál két szép enniáló kis baba játszadozott a két szép asszony dédelgetett egyetlen leánykájával.

Es így szépen együtt volt a múlt a jelen a jövő. Az elhagyott márványobeliszk, két férfiszemnek kívánatos gömbölyű asszonyka a Balzac korán innen és a jövő asszonyai két négyéves baba.

A két asszony nemrég ismeri egymást. A gyerekek egymásnak hajtották a karikáikat. Először megismerkedtek a gyerekek, azután a mamák. Végül megkeresték egymást mindennap és nagyon is összeszoktak.

Barátságot kötöttek — egy nyárra.

Mert ne higgyétek el, amit a novellairók írnak, hogy a szép Budapestet nyáron egészen elhagyja a társaság és nincs Budapesten senki, csak a nép, az istenadta nép.

Tessék bejárni a ligetet szép nyári délelőttönként, vagy a budai hegyeket és lépten-nyomon találkozik azokkal, akik nem azért nem mennek el, mert nem mehetnek, hanem mivel irtóznak az utazástól, a falusi vagy fürdői kényelmetlenségtől és az ő hűvös lakásukat, komfortos fürdőszobájukat oda nem adják semmiféle törökbalinti vagy nagymarosi nyaralásért.

Vannak aztán olyanok is, különösen asszonyok között, akik nem mennek mert a férjüket a hivatásuk ide köti és nem akarják az embert egész nyáron egyedül hagyni.

A két asszony közül az egyik kissé elhízott, de mindazonáltal szép arcu barna, ezen utóbbi kategóriába tartozik. A férje kereskedő, aki még nem szerzett eleget ahhoz, hogy négy hétre a személyzetére bizza az üzletét.

A másik végtelenül sikkes, inponáló alak, nem mehet, mert a férje nincs abban a helyzetben.

Ennyit elmondtak egymásnak az asszonyok már ismeretségük első napjaiban.

A kölcsönös őszinteség az anyagiakban, ami ép a nőknél legnehezebben megy megteremtésre a bizalmat a lelkükben abban a pillanatban, mikor egy közös pontban találkozott a beszélgetésük.

E közöspont a férjeik kora.

Mind a két asszonynak az ura tul van az ötvenedik éven. A két asszony pedig a harmadik éven.

Kölcsönös elfojtott sóhajok közel hozták lelküket egymáshoz.

Es mondja az egyik akinek a férje egész nap rőtös árut árul a Lipótvárosban:

— Az én uram igen jó ember. Megad nekem minden kényelmet. Van szép ruhám, ha kell, nincs szükségem a háztartásban, nem mondhatom, hogy boldogtalan vagyok. De egész nap az üzletében van. Es ha este hazajön, morózus és fáradt. Tele van panasszal rossz vevőkre. Ha hívom valahová, azt mondja ő már mindent látott. Es én az én huszonhat évemmel kénytelen vagyok otthon maradni. Mérgemben eszem sokat és jót. Ez az egyedüli élvezetem. Ettől pedig csunyául elhízom.

Es szól a másik, a szebbik, a karesubb.

— Az én uram egész nap ló-fut. Azt mondja, ha hazajön, agyon van törve és lefekszik. Az egész napi ló-futásnak nincs semmi eredménye. Mióta az üzletünk elveszett nem bírja megkeresni a mindennapit. Mikor hozzám mentem én a szép, fiatal, huszéves teremtés a negyvenhatéves emberhez, azt hittem gazdag emberhez megyek. Ez elkápráztató. Szegény leányt könnyű elkápráztatni. Egy év múlva nem volt üzlet és vagyon. Kártyavár volt az egész. Es azóta áll a nagy szegénység nálunk. Ha kell egy kalap, vagy ruha nekem vagy a gyereknek úgy kell a rokonoktól kuncyálnom. En ezt tovább nem bírom. Fialat vagyok és szép. Minden férfi szem möhön tapad reám. C ak egy tart vissza.

A belém oltott, a velem született tisztességérzet. On, asszonyom, csak azt panaszolhatja, hogy az ura öreg fáradt és ezért tán nem elég előzőkeny. De azért megad önmek mindent. Van szép otthona, benne bőség. A szíve rideg, de a kamarája tele van. Nálam üres a szív is, a kamara is.

— Hát mit gondolsz? Mit akar ön tenni asszonyom? — kérdi a szép, molett Derékiné az ő bizalmasától, Horváth Katókatól.

— Nem tudom. De így nem maradhat. Olvasom a könyvekben, olvasom a lapokban, hány előkelő, gazdag férfi keresi a nőt. Azt a nőt, aki a házasságot nyügét igyekszik neki feledtetni. Hányan hajtják a sárba a pénzt és elverik utcai leányokra, midőn egy jó érzésű, hálás szívű asszonyka a legnagyobb kétségbeesések között tépelődik a mindennapi kenyérért. On azt mondja tán asszonyom miért nem dolgozom? Igen, dolgoznék a gyermekemért. De nem dolgoznék azért a férfiert aki betolakodott az én fiatalágomba, aki meglopta az én tavaszomat orvul és ma tehetetlen bábként és csak sirni tud, de nincs benne energia és tehetőség. Oh, vérem nem hajt az utcára. Nem adnám a szerelmet esengő pénzért. Inkább meghalnék. De bosszút álnék azon az emberen a fiatalágomért, a gyermekemért. De nem megy. Ha rákerül a sor gyáva vagyok. Arra születni kell. Es így fogok nyomorogni örökkön-örökké, míg elmúlik a fiatalág, a szépség és nem marad más vissza, mint a mult keserű emléke és a késői megbánás a felértett elpocsékolt fiatalágom felett.

Csillogó szemekkel hallgatta Derékiné barátónője kitérését.

— Katóka, ha ön ezt megtenné, én nem tudnám önt elítélni.

— Hát ön megtenné?

— En nem. Lehet, hogy azért nem, mert nem tudok oly mélyen betekinteni az ön sorsába. Azt hiszi azonban, én nem lázongok sorsom ellen? Fellázadok, belenevetek, az örök bilincs, a morál. Álmatlan éjszakáimon kívánom az igazit, a fiatalit a delit. De ha felébredek, megborzadok önmagamtól. Önben hatványozva látom az én nyomorúságomat. Belátok a maga lelkébe. Nem tudom elítélni. De mégis megborzadok önmagamtól. Egyet kérek öntől Kató. Mielőtt elszánja magát az utolsó lépésre, mondja meg nekem.

A beszélgetést nagy lármá szakitá meg. Elszabadult kocsik közeledett vad vágatással. Az uton pedig a két kis leányka játszott gyanútlanul.

Remes sikoltásba tört ki a két anya. Es versenyt rohantak lélekszakadva a két kis angyalka felé. Elkapták őket a vágató kocsik elől.

A két gyermek hangosan kacagott a mulatságon.

A két asszony sokáig szótlanul pihegett. Végül megtalálták egymás kezét. Egymásba kulcsolták és sirva fakadtak.

Talán az iménti gondolataikat siratták. Amelyekre oly hirtelen választ adott valaki.

Nincs rossz nő kivált ha anya. Ugyan kinek volt valaha rossz az anyja?

A faszorból két férfialak bontakozott ki. Mindkettő szürkűlő. Az egyikken meglátszik a kereskedői jómód; van vastag aranylánc és gyémántgyűrűje. A másik kopott szürke alak. Nyakendője rendetlen esomóra kötve.

A két gyermek ujongva szalad elbükük:

— Apa! Apuska!

Es elbükük mennek az asszonyok is. Elmondják az iménti ijedtségüket. Egyszerre beszélnek mind a ketten.

Barabás B. Ferenc.

Mi ujság?

Az uralkodó jubileuma.

Folyó évi december hó 2-án volt hatvan éve annak, hogy I. Ferenc József az osztrák császári trónra lépett s ugyanakkor Magyarország felett való uralkodását is megkezdette.

Az uralkodónak hatvan éves jubileumát nemcsak a császársága alatt levő országok, hanem az egész világ ünnepli s ha Magyarország a nehéz és szomorú emlékek mellett, a feledés jótékony szellemének sugallatára szintén ünnepli az őz uralkodót, úgy az az ünneplés egy bölcsnek szól, egy olyan uralkodónak, aki hatvan éven át tiszteltet biztosított magának magyar népe előtt is nemesak bölcseségével és tapintatával, hanem jó-ságos lelkületével is.

Esztergomban a jubileum elő estéjén a katonaság zenés takarodóval december 2-án pedig ébresztővel járta be a várost. Ugyanezen napon a főszékesegyházban és a belvárosi plebánia templomban az uralkodó testi- és lelki üdvéért Istentiszteletet tartattak. A főszékesegyházban tartott Istentiszteletet Rajner Lajos ált. érseki helynök

végezte fényes segédiettel. Az istentiszteleten jelen voltak: Gyapay Pál, Esztergom vármegye főispánja, dr. Perényi Kálmán alispán vezetésével a vármegye és Hoffmann Ferenc lovag, polgármester helyettes vezetése alatt a város tisztikara, dr. Kemény Imre főispáni titkár, Vaszary Mihály hercegprimási gazd. tanácsnok helyettes és a primási tisztikar, a főkapitányi uradalom tisztikara és a cs. és kir. katonatiszti karnak a főszékesegyházban megjelent tagjai. A belvárosi plebánia templomban a helyőrség Hess Rezső lovag, ezredessel élén vett részt az Istentiszteleten.

Délelőtt a belvárosi lakományában a jubiliumi keresztiek kiosztása megfelelő katonai ünnepséggel folyt le, délben pedig a tisztai étkezőben diszebed volt, amelyre a polgári hatóságok vezetői voltak hivatalosak.

A közigazgatási bizottságból.

A vármegye közigazgatási bizottsága december havi — egyuttal évről — ülését 9-én tartja.

Az összekötő vasut ügye.

Legutóbb oly hírek jöttek forgalomba, mintha az összekötő vasut ügye megakadt volna. Ezzel szemben illetékes helyről nyert felkérés folytán jelenthetjük, hogy az ügy folyamatban van s egyedül a m. kir. kereskedelemügyi minisztertől függ, hogy a kérdés pénzügyi része a m. kir. postakincstár hozzájárulásával a várakozáshoz képest megoldassék. Ha a pósta — melynek érdekét az új vasut szolgálja fogja — a még hiányzó 10% hozzájárulást biztosítja, az engedélyezésnek mi sem áll többé útjában.

Előadás a főgimnáziumban.

A főgimnáziumban vasárnap, december 6-án, este 6 órakor Rózsa Vítal tanár felolvasást tart legújabb szépirodalmunk feltűnőbb jelenségeiről.

Pór Antal alapítványa.

Pór Antal preláta-kanonok e hó derekán 5000 koronát küldött a Szent-István-Társulatnak oly célból, hogy az összeget a Tudományos és Irodalmi osztály alapjának gyarapítására fordítsa.

Ujabb sajtópör Kesztlöcz miatt.

Még október hó 18-án megjelent lapszámunkban „A kesztölcei tanítók bünei” cím alatt egy hosszabb beküldött tudósítást hoztunk illetve leközöltünk az ezekre vonatkozó jogerős birói ítéleteket. E jogerős birói ítéleteket Gottmann Gyula, a Gazdák bizt. szöv. felügyelője, akkori kesztölcei lakos bocsájtotta rendelkezésünkre. A „kesztölcei tanítók bünei”-t különösen Ujvári József néhai kesztölcei jelenleg Érsekújvári tanító vette nagyon zokon, azaz az ott elmondott kemény vádak nem tetszettek se szívének se májának. — De ez még csak hagyján lett volna, de nem tetszett a cikk Ujvári felettes hatóságának sem s elrendelte ellene a fegyelmi vizsgálatot s egyben utasította, hogy Gottmann ellen indítsa meg a sajtópört. Csak-hogy sajtópört indítani könnyű, de megnyerni annál nehezebb, gondolta magában jó Ujvári József (tanulva az elmúltakon) és nem indított sajtópört, hanem a helyett maga magát indította utnak a legnagyobb sebességgel Kesztlöcz község hegyesbércecs tájéka felé egy kis gyógyító és mindent elsimító nyilatkozat beszerzése miatt. — Utazása nem is járt siker nélkül, fényes bizonyítványt szerzett be a melyet Apáthy Gyula jegyző, Vojacek Jakab bíró, Srobár József plébános és Jakies főtanító irtak alá. A nyilatkozat a mennyire dicsérte Ujvárit, annyira sértette Gottmann Gyulát és hogy minderről a nagy nyilvánosság is tudjon a „Kis Magyar Alföld”-be leközölte. A megjelent nyilatkozatot nekünk is volt szerencsénk elolvashatni s annak sértő részét igazán elítéljük. Gottmann Gyula ezt Kesztlöcz község elöljárósá-

gától nem érdemelte meg. Mint jó hazafi. — míg Keszthely község lakója volt — igazán missiót töltött ott be, mert ugyszólván a tulnyomó tót ajkú községben ő volt a magyarság őre. Volt is e miatt nem egy kellemetlensége — de a győztes mindig ő lett. Tudósításai a miket nekünk leadott távol állva minden rágalomtól teljes hitelt érdemelték s ha néha-néha meg is esett, hogy sajtópör lett belőle, az mindég Gottmann Gyula győzelmével végződött. Mindezek után igazán érthetően Keszthely község újabb kirohanása. Gottmann Gyula úgy a lap, mint a négy aláíró ellen a sajtópört megindította s mi erősen hisszük, hogy ez a sajtópör is Gottmann Gyula teljes győzelmével fog végződni.

Az új megyei levéltárnok.

Az elhalálozás folytán megüresedett megyei levéltárnoki állásra a főispán Gottmann Istvánt nevezte ki. Gottmann bár még fiatal ember, de már régi tisztviselője a megyének s mint ilyen képezte magát folytonosan tovább. Így tette le a privát szorgalmából az érettségét s most nemrég a levéltárnoki vizsgát is, s így a főispáni kinevezés igazán érdemeset illetett.

A sz. Benedekrend története.

A pannonhalmi főpát a magyar kereszténység, apostoli királyság és a sz. Benedekrend kilencz százados fenállásának emlékére a rend történetének megírását rendelte el. Az értékes munka 1902 óta jelenik meg s az idén jelent meg az ötödik vaskos kötete, melyből az Esztergomra mindég szeretettel emlékező dr. Fehér Ipoly főpát a városnak egy példányt küldött.

Esküdteink névsora.

Városunk és a megye területéről jövő évi szolgálatra a következők lettek kisorsolva: Dr. Aldori Viktor, Boronkay Jenő, Brenner József ifj., dr. Burján János, Heischmann Ferenc ifj., Hele Kálmán, Leitgeb János, Lindtner János, Magurányi József, Oltósy Lajos, Schiller Lipót, Székér Gyula, Szeghi Pál, Kobek Cornél, Stein Felix, Hartmann Péter, Léderberger Pál, Apjili Ernő, Müller Ernő, Farkas Tivadar, Perényi Arpád, Szmatlik Antal, Schrank Béla dr. Mattyasovszky Béla, Marosi Ferenc, Schönbeck Imre, Scheiber Rezső, Iványi Géza, Laiszky János és Reviczky Károly.

Tömeges bejelentés.

A város képviselőtestülete előtt Magos Sándor, Dóczy Ferenc, Farkas Tivadar, Brenner József, Bleszl Ferenc, Meszéna Kálmán, Magyar László, dr. Zwilling Ferenc, Nelhubel Gusztáv, Schwarz Adolf, Iványi Géza és Laiszky János virilis képviselők bejelentették, hogy képviselői jogukat az 1909. évben választás alapján kívánják gyakorolni.

Az elutasított szinigazgató.

Lapunk mult számában megírtuk, hogy a város tanácsa Baróthy Rezső szegszárdi szinigazgatót azon kérelmével, hogy Esztergomban decz. 1-től január 15-ig játszasson — elutasította és egyszersmind a sajtónak biztosított bírálat jogánál fogva felemlítettük, hogy az elutasítás előtt a tanács Mezei szinigazgató hozzájárulását provokálta. Illetékes helyről történt felszólításnak teszünk eleget most, midőn kijelentjük, hogy a tanács nem Mezeit kérdezte meg, hanem a győri szinikerület választmányát s annak ellenzése folytán nem adott engedélyt Baróthy-nak. — Ha ugyanis más kerületbeli igazgató pályázik, a város a saját kerületi választmányát köteles megkérdezni s minthogy a győri kerület választmányára a megtagadást mellett teljesen elfogadható indokokat hozott fel, a városi tanács helyesen járt el, midőn a játszási engedély kiadását megtagadta.

Jóváhagyás.

A vármegye törvényhatósága a város 1908. évi 36.000 koronás pótköltségvetését, jóváhagyta oly megjegyzéssel, hogy annak kereteit tulkiadásal terhelnie nem lesz szabad.

Egy fegyelmi ügy.

Említettük már, hogy a vármegye alispánja Gyarmati Dénes rendőrkapitányt különböző fegyelmi vétségeiért 800 koronára büntette és állásába visszahelyezte. Most alkalmunk nyílt arra, hogy a szigorú és általános feltűnést keltő ítélet indokait is megismerjük. Gábris Ödön megyei utibiztos és többen márc. 5-én éjjel az Emke kávéházban mulattak és e közben Gábris Kollár Károly ny. városi tanácsnokkal összeszólközött. Gyarmati ekkor Gábrist erőszakkal távolította el a helyiségből, noha mondja az ítélet — erre alapos ok nem volt, de sőt ha valakit onnan el kellett távolítani, az egy — a társaságtól külön mulató — fodrász segéd lett volna és nem Gábris. Ezzel tehát hatalmi tulkapást követett el az alkapitány. Másik vádpont az, hogy márc. 15-én a főnökétől vett parancsnak nem engedelmesskedett, sőt annak teljesítését fenyegetések között megtagadta, amivel súlyos függelem sértést követett el éppen a rendőrtisztviselő, akinek a vett parancshoz kötelezőszerűen alkalmazkodnia kell. Legsúlyosabb a harmadik vád. Unger Hugó rendőrkapitány jelentést tett arról, hogy Gyarmati képtelen hivatalát ellátni s ezt a körülményt a polgármester is igazolta, de legfőképpen bizonyította — mondja az ítélet — Gyarmati maga a Gábris ügyben tanúsított s mivel sem igazolt eljárásával. Az alispán az ítélet szerint azért nem ítélte az alkapitányt, hivatal vesztésre, mert fiatal és büntetlen s mert a kiszabott büntetés elég intelmű fog szolgálni a jövőre nézve, minélfogva remélhető, hogy hasonló eseményektől tartózkodni fog és az állásával járó kötelességeket lelkiismeretes pontossággal fogja teljesíteni. Közöltük mindezeket azért, hogy a közönség ne csak a büntetés mérvéről, hanem okairól is helyes felvilágosítást nyerjen, ne pedig találgasson és esetleg olyan eseményeket tulajdonítson a súlyosan elítélt tisztviselőnek, amiket az el nem követett. Gyarmati az ítélet ellen eddig nem fellebezett.

Egy felebbezés sorsa.

A városnál f. é. apr. hó 26- megejtett kiadó választást a kisebbségben maradt Gerlei Dániel fogyasztási könyvelőellenőr megfellebbezte. A fellebbezést a vármegye törvényhatósága elutasította, mert a lefolytatott vizsgálat kiderítette, hogy a választásnál az elnökök és a szavazatszedő bizottságok szabályszerűen jártak el. Gerlei azért felebbezett, mert a leadott szavazatlapon között a születésnőre és a rendőrnokra is szavaztak és két bizottság működén, nézete szerint az ő kisebbségét a szavazók zavarodottsága idézhette elő.

Népakadémia.

Vasárnap tartotta a Népakadémia első adventi előadását, melyen a szokottnál is nagyobb számú közönség jelent meg. Az akadémiát Andor György preláts kanonok nyitotta meg lelkes beszéddel, melyben a Népakadémia áldásos célját fejtegette. A megnyitótán Táky Gyula karmester vezetése alatt fellépő műkedvelő dalárda pompás magyar dalokat énekelt, mit a közönség óhajára meg is töltött két nótával. Majd Kapus Juliska szavalta. „A magyar asszony“-ts a nála megszokott szép és meleg előadásával sok tapsot aratott. Az akadémiái szabad előadást Guzsvenitz Vilmos tanítóképzőintézeti igazgató tartotta a kereszténységnek a nevelésre gyakorolt befolyásáról, melyben a klasszikus népek társadalmi életéből vett példákkal igazolta, hogy az ifjuság nevelése a pogányoknál csak fizikai volt inkább, a szorosabb értelemben vett lelki, értelmi nevelést az isteni törvények alkalmazása, a keresztény hitelvek és erények gyakorlása vitte be a nevelésbe. A tanulságos előadást hosszas tapssal honorálta a hallgatóság. Végül Dankó Sarolta úrnő játszotta el zongorán Thern: „Magyar ábránd“-ját igazi művészi precizitással s gyönyörű játékával olyan hangos ovációt provokált, hogy ismételtén két ízben volt kénytelen zongorához ülni, amikor is előadott magyar nótáit hosszas tapssal fogadta a közönség.

Felakasztotta magát.

Handbauer Antal javakorbeli földmivesember Kirván saját padlásán felakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen.

Megtagadott jóváhagyás.

A város nemrég egy szabályrendeletet alkotott a fertőző betegségek és a fertőtlenítés körüli eljárásról oly céllal is, hogy a magánosoknál fogantatott fertőtlenítés költségei behajthatók legyenek. A vármegye törvényhatósága nem hagyta jóvá a szabályrendeletet, mert az a közönségnek és az orvosi karnak feszélyezésével és folytonos bosszantásával járna, de meg a fenálló törvény szerint némely betegségek bejelentése sem kötelező. A vármegye a szabályrendeletnek humanusabb alapon való átdolgozását rendelte el.

A reáliskola bejárata.

A reáliskolába eddig a főpát utcából volt a bejárás, most azonban a Bottyán-utcán levő egyik bolthelyiség átalakításával új bejárat létesült, de nincs ellátva felirással. Minthogy e szerint csak a beavatottak tudják, hogy hol van a reáliskola, igazán kívánatos volna, hogyha a város a bejárat fölé felírást is alkalmazna.

A fény és a hang csodái.

Hasábszámra irtak a fővárosi lapok a legújabb magyar találmányról, a hanggal és fényvel való áramindításról — a melyet Klupathy egyetemi tanár és Berger Krisztián mutattak be a napokban Budapesten. A korszakalkotó találmány egyik szerzője Berger Krisztián egy kiesit esztergomi is, a mennyiben a legközelebbi vérségi kötelekek fűzik hozzánk. Nagyatya ugyanis a hírneves magyar fiatalembernek Berényi Ignác derék öreg polgártársunk, édes atyja Berger Lajos esztergomi születésű budapesti nagyiparos.

Szünnetelő zálogüzlet.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek egy nem rég leérkezett rendelete oly kezelési nehézségeket támasztott két előkelő pénzintézetünknek, hogy a takarékpénztár a zálogüzlet folytatását bizonytalan időre beállította. Amint halljuk, hasonló határozatra készül az iparbank is, mindkettő pedig nemcsak az említett kezelési nehézségek miatt — t. i. az összes könyveket át kellene alakítani, — hanem azért is, mivel a zálogüzlet eredménye nem fedezi kellőleg azon költségeket sem amelyekbe az átalakítás kerülne. Ez intő jel arra, hogy egy hatósági zálogház mennyire szükséges már!

Vakok foglalkoztató intézete.

Humanus és közgazdasági szempontból is dicséretes célt tűzött maga elé a „Vakokat gyámolító országos egyesület“, amidőn az emberiség ezen szerencsétlenei számára Budapesten, Kolozsvárott, Szombathelyen, Miskolcon és más városokban intézeteket állított fel, hol azok nemcsak valamely iparágban képeztetnek ki hanem vakok számára készült könyvekből olvasni és gépen írni is megtanulnak. Dr. Perényi Kálmán alispán most elrendelte a megye területén lévő vakok összeírását, hogy azután azok a szombathelyi vakok-intézetébe küldhetők legyenek. Utasítást adott a felvétel kellékeire nézve is, egyben felhívta a várost és községeket, lépjenek be tagokként a vakokat gyámolító orsz. egyesület dunántúli fiók-egyletébe és arra másokat is buzdítsanak.

Ménvizsgálat.

F. hó 1-én d. e. 11 órakor megyei magán ménvizsgálat volt a vármegyeiudvarán. A falvakról behozták a tulajdonosok a méneket s itt a törvényhatóság erre kiküldött bizottsága Kuszenda Emil megyei főállatorvos és Beck János állatorvos közbenjöttével megvizsgálta és 5 magántulajdonban levő mént adta meg a fedezési engedélyt.

x Sárközy Antal ezigányzenekara és fia Kálmán a híres szölista minden este hangversenyeznek az «Emke» kávéházban.

Tudomásul.

A hercegprimási kislévai téglagyárat, a melyet eddig Kaufmann Ferenc és Stern Márk birtak bérbe, nov. hó 18-kától egyedül és kizárólag csak Kaufmann Ferenc bírja bérbe.

Mozi.

Korona Bioszkop állandó Mozgófénykép színház mai műsora a következő: 1. Smyrna: látkép, természetutáni felvétel. — 2. Grimasz verseny, komikus. — 3. Élő képek, trükk. — 4. Vadászat a férjre, komikus. — 5. A kis tengerész fiu, dramatikus. — 6. A doktorné férje, komikus. — 7. A kutya képessége, természetutáni felvétel. — 8. A boszorkány csók, nagyon szép színes kép. Ezenkívül több műsoron kívüli szám. Az előadás kezdete este 7 és 9 órakor.

x **A gyógyászat** hihetetlen módon haladt a legutolsó évtizedekben. Így például ma a régi, kitűnő háziszér, a csukamájolaj is új formában kapható, mely nemcsak hátrányaitól visszatetsző szagától és ízétől mentes, hanem feltétlenül könnyen emészthető állapotban nyújtja, ami hatásának erejét növeli. És ez a „Scott-féle Emulsió”, melyet minden gyógyszerárban árusítanak.

A „Zenélő Magyarországnak” közismert zeneműfolyóirat ép most megjelent 372. füzeté utjára a legjobb és legkedveltebb zongora újdonságokat közli, még pedig: I. Kerner Jenő. Bujdosó kuruc éneke Endrődy Sándor hatásos költeményére írt mélabus tündéregyét. II. Nevin Ethelbertől a kitaláló már a hírneves „Narcissus” szerénadót ismerjük anélkül, hogy az előző felülmúló pártját „Opheliát” közli. III. Heidelberg Albert „Rézi Rézi Rézikém” népszerű cabaret induló dalát Herodek Sándor szövegére. Elismert tény, hogy annyi zeneművet s a legjobb hazai és külföldi szerzők kiváló újdonságait csak 6-8 koronáért szerezhetni meg, külön kiadásokban, amennyit egy füzeté ad a pompás zeneműfolyóiratnak, mégis rendkívül elterjedése miatt 6 korona félévi előfizetésért, 12 ily gazdag tartalmu füzetet s egy 50 oldal tartalmu albumot egész évi előfizetésért pedig a Husvéti és Karácsonyi zenealbumokat teljesen ingyen adja előfizetőinek. Előfizetések a január elsejével meginduló XVI. évfolyamra valamint a most lejárt XV. évfolyamra a „Zenélő Magyarországnak” (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalához Budapest VIII. József-körút 11. sz. intézendők, honnan kívánatra kimerítő árjegyzéket ingyen és bérmentve küldenek.

Értesítés.

Saját szüretelésű asztali bor literje 1 kor., Schätz-féle palack sör 60 filléért kapható házon kívül a Korona szállodában. Boros üveg 16 és a sörös üveg 20 filléért visszavétefik.

x **Névjegyek** a legmodernebb kiállításban mindennemű carton mintákban, aranyszegélyű, marított és a legújabb hártja cartonon készülnek a „Hunnia” könyvnyomdában. Az árak jutányosak. Vidéki megrendelések pontosan eszközölköttek. Helybeli sürgős rendelések, tekintve a nyomda amerikai folszerelését, mindjárt meg is várhatók.

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT-féle Emulsiót és kíméljétek meg álmatlan éjszakától. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül, bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

A gyermek szereti a

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyet — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle Emulsiót

és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyre állítja és előmozdítja.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban,

x **A varógép** már rég óta oly szükségletté vált a családban, hogy csak a körül forog a kérdés melyikvarógép a legjobb? Ezen kérdés feleletre talál azon közkeveltségben a melynek az Eredeti Singer varrógépek a világ összes hölgyeinél örvendenek és azon szakadatlan gondoskodásban melyet a Singer Co. gépeinek előállítására és tökéletesítésére fordít. Ne tévesztesszük meg magunkat a: „valódi Singer” és hasonló jelzések alatti hirdetések által. Eredeti Singer varrógépek kizárólag saját üzleteinkben kaphatók. Singer Co. varrógép részv. társ. Esztergom, Szt. Lőrincz-utca 6.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

GERENDAY JÓZSEF.

Árverési hirdetmény.

Esztergom szab. kir. város képviselőtestülete közhírré teszi, hogy a szab. kir. városi egész vadászati területen gyakorolható jogot az árverési feltételekben jelzett négy részletben 1908. évi december hó 17. napján d. e. 10 órakor a város gazdasági tanácsnokának Rothnagel Ferencnek vezetése mellett a városi székház nagytermében tartandó árverésen 1908. évi január hó 1-től 1914. évi december hó 31-ig terjedő, egymást követő 6 évre bérbeadja.

Az árverési feltételek az érdeklődőknek a gazdasági tanácsnoknál rendelkezésre állanak.

Zárt ajánlatok az árverés napján d. e. 10 óráig a tanácsi iktatóba adandók be, és ezek a szóbeli árverés befejeztével fognak nyilvánosan felbontatni.

Az erdei vadászat gyakorlásához alkalmas vadász lak a bérlet tárgyai közé számítatik.

Kikiáltási ár az első területnél 2000 kor, a másodiknál és harmadiknál 250—250 korona és a negyediknél 111 korona.

Bánatpénz ezen összegnek egynegyed része, mely az árverés megkezdése előtt a kiküldött kezeibe teendő le.

Kelt Esztergomban, a szabad királyi város képviselőtestületének 1908. évi november hó 16. napján tartott közgyűlésében.

Vimmer Imre sk.
polgármester.

O'sváth Andor sk.
főjegyző.

Válogatott hüvelyekből örölt idei termésű

Paprika.

Édesnemes (teljesen édes) kilója 5 korona. Félédes (kissé erősebb, kellemesen csipős) kilója 3 kor. 50 fillér. Ha a rendelés legalább 2 kilót tesz ki, úgy bérmentve szállítom.

Ajánlok továbbá legfinomabb friss készítésű, tiszta, tojásos

Tarhonyát
kilója 80 fillér. — Szállítás postán, utányvételt. Csomagolást nem számítok.

Tarhonyát bérmentetlenül szállítom, de ha legalább fél kiló paprika is van 3—4 kiló tarhonyával rendelve a csomagot bérmentve küldöm.

Paprikát tiszta minőségben szállítok. — A Tarhonya gyönyörű sárga színe a tojástól származik.

Kifogástalan termények küldésével töreksem arra, hogy a n. é. megrendelőim nálam rendeljék meg szükségleteiket.

Klein Vilmos,

szegedi terménykülönlegességek kivitele — Szeged.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az „ÁLTALÁNOS TUDÓSÍTÓ” (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Budapest, VII., Erzsébet-körút 41., ahol hirdetéseket az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron kezelik. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hírlap kizárólagos kezelője. Diszes újságkatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknél teljesen díjmentesen küldetik.

Karácsonyi vásár.**Virág és Szántó.**

Túlhalmozott raktár miatt

lényegesen leszállított árak minden cikkeinkben.

Maradékok féláron, úgy szövet, selyem, delein mint vásznakban.

Karácsonyi sonkák,

hideg felszeltek, likőrök, rum, tea, olajos és pácolt halak, sajtok, friss tea vaj, konzervek, befőttek és — száraz főzelékek —

mélyen leszállított áron csak Dániel J. hentes és csemege üzletében kaphatók Esztergom Széchenyi-tér 23. (Rudolf ház.)